

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЯАМ
“10 АЙМГИЙН ТӨВИЙН
ДУЛААНЫ СТАНЦ БАРИХ ТӨСӨЛ”
ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ НЭГЖ

17040 Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг,
Чингисийн өргөн чөлөө, Айбиз Стайлез Улаанбаатар,
Оффисын хэсэг, 7-р давхар. Утас: 7000 1196
Цахим шуудан: info-10aimag@energy.gov.mn

Г БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ Г
ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМНЫ ХҮРЭЭЛЭН
БУЙ ОРЧИН, БАЙГАЛИЙН
НӨӨЦИЙН УДИРДЛАГЫН ГАЗАРТ

2022.12.14 № А/264
танай _____-ны № _____-т

Г Хүсэлт хүргүүлэх тухай Г

БНСУ-ын “Экспорт Импорт” банкны хөнгөлөлтэй зээлийн санхүүжилтээр Архангай, Баянхонгор, Говь-Алтай, Говьсүмбэр, Дундговь, Завхан, Өвөрхангай, Сүхбаатар, Төв, Хэнтий аймгийн төвд иж бүрэн дулааны станц, дулаан дамжуулах шугам сүлжээ, дулаан дамжуулах төвийг барих төсөл хэрэгжиж байна.

Төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний ажлыг “Эко трейд” ХХК гүйцэтгэж, тайланг 2019 оны 08 дугаар сарын 30-ний өдөр “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний мэргэжлийн зөвлөл”-ийн хурлаар батлуулсан байдаг.

Төсөл хэрэгжиж буй 10 аймгийн 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны А/618 тоот тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ийн дагуу боловсруулсан төслийг үүгээр хүргүүлж байна.

Иймд энэхүү төлөвлөгөөний төслийг хүлээн авч, холбогдох хууль журмын дагуу шийдвэрлэж өгөхийг хүсье.

Хавсралт ... хуудастай.

Хүндэтгэсэн,

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Ж.МЯГМАРСҮРЭН

000682

БАТЛАВ,
БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-азрын дарга

Г.Энхмөнх

ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ТӨВД ДУЛААНЫ СТАНЦ БАРИХ ТӨСӨЛ

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
2023 ОНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

ЗӨВШӨӨРЧ, ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮҮРЭГ ХҮЛЭЭСЭН:
“10 АЙМГИЙН ТӨВИЙН ДУЛААНЫ СТАНЦ БАРИХ”
ТХН-ийн зохицуулагч Ж.МЯГМАРСҮРЭН

ХЯНАСАН:
ХБОБНУГ-ЫН МЭРГЭЖИЛТЭН

БОЛОВСРУУЛСАН:
ТХН-ийн БО-НЫ МЭРГЭЖИЛТЭН Д.БАТХУЯГ

2022 ОН

Агуулга

ОРШИЛ.....	1
Танилцуулга	4
1. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилт, хамрах хүрээ	7
2. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	10
3. Нөхөн сэргээлт, орчны тохижуулалтын төлөвлөгөө	17
4. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох төлөвлөгөө	18
5. Түүх соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө	19
6. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	20
6.1 Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг	20
7. Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ)	24
8. БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь	27

Хүснэгтийн жагсаалт

Хүснэгт 2.1: Дундговь аймгийн Мандалговь хотод дулааны станц, дулаан дамжуулах нэгдүгээр хэлхээний шугам хоолой барьж ашиглах төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлын нэгтгэл.....	100
Хүснэгт 2.2: Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө.....	11
Хүснэгт 3.1: Дулааны станцын барилга байгууламжийн талбай.....	166
Хүснэгт 3.2: Нөхөн сэргээлт, орчны тохижуулалтын төлөвлөгөө	166
Хүснэгт 4.1 Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	19
Хүснэгт 5.1: Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө	20
Хүснэгт 6.1: Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	212
Хүснэгт 7.1: Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	245
Хүснэгт 8.1: Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь	28

Зургийн жагсаалт:

Зураг 1: Монгол Улсын Засгийн газрын 2015 оны 459 дугаар тогтоол	2
Зураг 2: Төслийн байршил	5
Зураг 3: Аймгийн Засаг даргын газар эзэмшүүлэх захирамж, кадастрын зураг	6
Зураг 4: Мандалговь хотод төлөвлөгдсөн шугам сүлжээний зураглал	18

Оршил

Монгол орон нь дэлхийн хамгийн хүйтэн орнуудын нэг бөгөөд одоо ашиглаж байгаа дулаан хангамжийн систем нь орон нутгийн иргэдийн ажиллаж, амьдрах нөхцлийг бүрдүүлэх чухал ач холбогдолтой боловч энэхүү төслийн зорилтот газар болох 10 аймгийн төвд байгаа дулаан хангамжийн тоног төхөөрөмж хуучирч муудсан бөгөөд дулаанаар хангах чадал нь хүрэлцэхгүй, байгаль орчинд гаргах хорт хаягдал өдрөөс өдөрт нэмэгдэж байгаа. Ийм ч учраас хэрэглэгчдийн зүгээс олон тооны гомдлууд ирдэг бөгөөд цаашид үргэлжлүүлэн, хэвийн ажиллуулах боломжгүй юм. Үүнд:

- Зуухны ашигт үйлийн коэффициент < 40%
- Ашиглалтын ажиллагаа болон чадал хангалтгүй
- Ахуйн хэрэглээний халуун усны систем шаардлага хангахгүй, огт байхгүй
- Байгаль орчны бохирдол маш их
- Ажиллах орчны нөхцөл муу
- Технологи бүрэн бус

Энэхүү 10 аймгийн төвд байгаа дулаан хангамжийн системийн хангалтгүй байдалтай холбоотойгоор Монгол Улсын Засгийн газрын 2015 оны 11 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 459 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Зээлийн ашиглагдаагүй үлдэгдэл хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл тухай” хэсгийг үндэслэн Эрчим хүчний яамны “10 аймгийн төвийн дулааны станц барих төсөл”-ийг 2019 онд байгуулсан.

- 10 аймгийн төвд шинээр дулааны станц ба дулааны шугам сүлжээ барих.
- Байгал орчинд ээлтэй зуухны технологи сонгон авч, аймаг бүрд байнгын ажиллагаатай дулааны станц барих.
- Дулааны станц ба дулааны шугам сүлжээг үр ашигтай ашиглах, үйлчилгээ явуулах нэгдсэн бодлого боловсруулах.

Дундговь аймгийн Сайнцагаан сум нь 340,6 мян.га нутаг дэвсгэртэй, далайн түвшнээс дээш 1395 метрийн өндөрт, 9 багийн 4868 өрх, 15762 хүн амтай, нийслэл Улаанбаатар хотоос 275 километр зайд байрлана.

Сүүлийн 30 жилд хур тунадасны хэмжээ Мандалговь өртөөнд 76,3-239,9мм хооронд хэлбэлзэж байсан байна. Цаг агаарын аюултай үзэгдэл болох хүчтэй салхи 2016 оны байдлаар хамгийн их Мандалговь өртөөн дээр 27 удаа ажиглагдсан. Хүчтэй салхины аюул 3,4,5 сардуудад зонхилж байна. Хүчтэй салхи, шороон шуурга, цасан шуурганы аюулын салхины зүгийг авч үзэхэд Мандалговьд баруун хойноос зонхилж байна. Өмнөөс болон зүүн, зүүн өмнөөс хамгийн бага тохиолдлууд ажиглагдаж байна.

Мандалговь хотын 2018 оны агаарын чанарын үзүүлэлт

SO ₂ , (мг/м ³)	1-р сар	2-р сар	3-р сар	4-р сар	10-р сар	11-р сар	12-р сар
	0.007	0.009	0.008	0.01	0.005	0.009	0.029
NO ₂ , (мг/м ³)	1-р сар	2-р сар	3-р сар	4-р сар	10-р сар	11-р сар	12-р сар
	0.019	0.019	0.019	0.022	0.021	0.025	0.027

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2015 оны 11 дүгээр
сарын 23-ны өдөр

Дугаар 459

Улаанбаатар
хот

Зээлийн ашиглагдаагүй үлдэгдэл
хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх
төслийн тухай

Өрийн удирдлагын тухай хуулийн 9.1.20, 9.1.21-д заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. "Эдийн засгийн хөгжлийн хамтын ажиллагааны сангаас 2011-2015 онд авах зээлийн тухай Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын Засгийн газар хоорондын ерөнхий хэлэлцээр"-ийн хүрээнд авах зээлийн ашиглагдаагүй үлдэгдэл болох 244.5 (хоёр зуун дөчин дөрвөн сая таван зуун мянган) сая ам.долларын хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төслийн жагсаалтыг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Энэ тогтоолын хавсралтад заасан төслүүдийг Солонгосын талд санал болгохыг Сангийн сайд Б.Болор, төслийг хугацаанд нь үр дүнтэй хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авч ажиллахыг Зам, тээврийн сайд М.Зоригт, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайд Л.Гантөмөр, Аж үйлдвэрийн сайд Д.Эрдэнэбат, Хууль зүйн сайд Д.Дорлигжав, Эрчим хүчний сайд Д.Зоригт нарт тус тус даалгасугай.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Ч.САЙХАНБИЛЭГ

Сангийн сайд

Б.БОЛОР

ЭДИЙН ЗАСГИЙН ХӨГЖЛИЙН ХАМТЫН АЖИЛДАГААНЫ САНГААС 2011-2015 ОНД
АВАХ ЗЭЭЛИЙН ТУХАЙ МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР, БҮГД НАЙРАМДАХ
СОЛОНГОС УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР ХООРОНДЫН ЕРӨНХИЙ
ХЭЛЭЛЦЭЭРИЙН ХҮРЭЭНД АВАХ ЗЭЭЛИЙН
АШИГЛАГДААГҮЙ ҮЛДЭГДЭЛ ХӨРӨНГӨӨР
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨСӨЛ

№	Төслийн нэр	Төсөвт өртөг (сая ам.доллар)
1	Улс, хот хоорондын нийтийн тээврийн үйлчилгээнд дэмжлэг үзүүлэх төсөл (300 автобус)	30.5
2	Ухаалаг боловсрол төсөл	20.0
3	Харгиа урьдчилсан цэвэрлэх байгууламжийг шинэчлэх төсөл	20.0
4	10 аймгийн төвийн дулааны станц барих төсөл	130.0
5	Архивын ерөнхий газрын цогцолбор барилгын тоног төхөөрөмж, техник хэрэгслийн хангалт төсөл	19.0
6	Шүүх шинжилгээний байгууллагын чадамжийг сайжруулах төсөл	13.5
7	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын цахим хяналтын систем байгуулах төсөл	9.5
8	Хууль сахиулах их сургуулийн төв байрны сургалтын лаборатори, тоног төхөөрөмж, техник хэрэгслийн хангалт төсөл	2.0
	Нийт	244.5

Зураг 1 МУ-ын Засгийн газрын 2015 оны 459 дугаар тогтоол

Танилцуулга.

Төслийн нэр: Монгол Улсын “10 аймгийн төвд дулааны станц барих” төсөл
(Монгол Улсын Засгийн газрын 2015 оны 11 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 459 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Зээлийн ашиглагдаагүй үлдэгдэл хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл тухай” хэсгийг үндэслэн Эрчим хүчний яамны “10 аймгийн төвийн дулааны станц барих төсөл”-ийг 2019 оны 04 дүгээр 23-ны өдөр байгуулсан.)

Захиалагч: Эрчим хүчний яам

Зээлийн дугаар : MON-14

Хэрэгжүүлэх байгууллага: “10 аймгийн төвийн дулааны станц барих” төсөл
хэрэгжүүлэх нэгж

Регистрийн дугаар: 8313628

Улсын бүртгэлийн дугаар: 9068001029

Утас: +976-70001189, 88077925

Хэрэгжүүлэгч байгууллага үйл ажиллагааны чиглэл:

“10 аймгийн төвд дулааны станц барих”

Хэрэгжүүлэгч байгууллагын хаяг: Хан-Уул дүүрэг, 3 дугаар хороо, Чингисийн өргөн чөлөө, Засгийн газрын 14 байр,

Төслийн зорилго:

- Төвлөрсөн дулаан хангамжтай дулааны станц шинээр барих
- Дулааны станцын үр ашгийг дээшлүүлэх
- Өсөн нэмэгдэж буй хэрэгцээнд нийцүүлэн дулааны станцыг өргөтгөх
- Жилийн турш хэрэглээний халуун усаар тасралтгүй хангах
- Хэрэглэгчдийн сэтгэл ханамжийг сайжруулах
- Ажлын нөхцлийг сайжруулах

Төслийн зорилт: Монголын хэрэглэгчдийн амьдралын стандартыг дээшлүүлэх хүрээнд дараах зорилтуудыг тавьсан.

- Дунд болон урт хугацааны үр дүн

- Хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулна.
- Үйлдвэрийн аваар ослыг бууруулна.
- Агаарын бохирдлыг бууруулна: SOx / NOx / Тоосонцор
- Ахуйн хэрэглэгчдийн дундах эрчим хүчний тэгш бус байдлыг арилгана.

- Богино хугацааны үр дүн

- Дулааны станцын ашиглалтын түвшин дээшилж, агаарын чанар сайжирна.
- Дулаан хангамжийг тасралтгүй явуулж, хүрэлцээ муутай газрууд үгүй болно.

- Ахуйн хэрэглэгчдийн аюулгүй байдал болон орчин сайжирна.

Төслийн зөвлөх үйлчилгээний гүцэтгэгчийн хувьд Монгол Улсын Засгийн газар, БНСУ-ын Экспорт-Импортын банк хооронд байгуулсан Зээлийн гэрээний хүрээнд “10 аймгийн төвийн дулааны станц барих төсөл”-ийн зөвлөх үйлчилгээний гүйцэтгэгч болох “Кориан дистрикт хийтэнг инженеринг корпорэшн” -тай 2019 оны 07 дугаар сарын 31-ний өдөр холбогдох гэрээ байгуулж, албан ёсоор зөвлөх үйлчилгээг эхлүүлсэн.

Төслийн байршил. Төсөл хэрэгжүүлэх талбай нь засаг захиргааны нэгжийн зорилтот 10 аймгийн төв хамаарагдана. Улаанбаатар хотын төвөөс 1000 гаруй км хүртэл зайд орших аймгийн төвийн иргэдийн амьдрах, ажиллах орчин нөхцөлийг дээшлүүлэх төдийгүй, төсөл хэрэгжсэнээр дулааны станцын байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг бодитой бууруулсан байх юм. Эдгээр төвийн хуучирч муудсан дулааны үйлдвэрлэх, хангах системийг төслөөр сайжруулж шинэчилнэ.

- Төв (Зуунмод)
- Дундговь (Мандалговь)
- Хэнтий (Чингис)
- Өвөрхангай (Арвайхээр)
- Говь-Алтай (Алтай)
- Завхан (Улиастай)
- Архангай (Цэцэрлэг)
- Баянхонгор (Баянхонгор)
- Говьсүмбэр (Чойр)
- Сүхбаатар (Баруун-Урт)

Төслийн хүрээнд хийгдэх нийт ажил 10 аймагт зэрэг явагдана. Дулааны станцуудын геологийн судалгаа, талбайн төлөв байдлын судалгааг нарийвчилсан зургийн үед хийж гүйцэтгэнэ.

Зураг 2 Төслийн байршил

МОНГОЛ УЛС
ДУНДГОВЬ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ЗАХИРАМЖ

2014 оны 08 сарын 27 өдөр

Дугаар А/396

Мяндалгавь

Газар эзэмшүүлэх тухай

Монгол улсын "Газрын тухай хууль"-ийн 21 дүгээр зүйлийн 3.2, 3.3 дугаар зүйлийн 1.2 дахь заалтуудыг үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ НЬ:

1. Сайнцагаан сумын 6 дугаар багийн нутаг давсгэрт /Хуучнаар тоосгоны үйлдвэрийн хойд талд/ байршилтай 40000.0 м² /4.0/ га газрыг, мөн БНЗӨБЦСүлжээний салбарын урд талд/ байршилтай 15000.0 м² /1.5/ га газрыг "Энерго сервис монтаж-ХХК" /2656477/-д дулааны станц барих зориулалтаар тус тус эзэмшүүлсүгэй.

2. Дээрх ААНэгжтэй газар эзэмших гэрчилгээ олгож, гэрээ байгуулахыг аймгийн Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газарт, гэрээний хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Сайнцагаан сумын Засаг дарга, хотын захирагч, аймгийн Мэргэжлийн хяналтын газарт тус тус үүрэг болгосугай.

3. Энэхүү захирамж гарсантай холбогдуулан "Аймгийн Засаг даргын 2013 оны А/538 дугаар захирамжийг хүчингүйд тооцсугай.

ЗАСАГ ДАРГА

С.ОД-ЭРДЭНЭ

Зураг 3 Аймгийн Засаг даргын газар эзэмшүүлэх захирамж

1. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилт, хамрах хүрээ

Дундговь аймгийн төв Мандалговь хотод баригдах 20 Гкал/ц хүчин чадалтай дулааны станц, 9,222 м шугам хоолой, 8 түгээх төвүүдийг барьж ашиглах төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилтуудыг БОАЖЯ-ны 2019 оны 4 дүгээр сарын 03-ны өдрийн Мандалговь хотын дулаан хангамжийг сайжруулах төсөлд хийсэн ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт (13/2038 тоот)-д заасан шаардлагууд дээр үндэслэн тодорхойлов. Мөн 2012 онд УИХ-аар баталсан байгаль орчны багц хуулиуд тухайлбал, Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай, Усны тухай, Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай, Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай, Ургамал хамгааллын тухай, Амьтны тухай, Агаарын тухай, Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай болон 2017 онд батлагдсан Хог хаягдлын тухай зэрэг хуулиуд, түүнтэй холбогдон бусад хуулиудад орсон өөрчлөлтүүд ялангуяа аж ахуйн нэгж, байгууллагын байгаль хамгаалах талаар хүлээх үүргийг тусгасан болно.

“Дундговь аймгийн Мандалговь хотод дулааны станц, дулаан дамжуулах нэгдүгээр хэлхээний шугам хоолой барьж ашиглах төсөл”-ийн 2023 онд хэрэгжүүлэх Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ) нь байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ. Байгаль хамгаалах төлөвлөгөө буюу сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ, сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт болон шаардагдах хөрөнгө зардал тусгагдсан.

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт нөлөөлөлд өртөх болон өртөж болзошгүй байгаль орчны бүрдэл хэсгүүд, тэдгээрийн төлөв байдлыг тодорхойлох үзүүлэлтүүд, тэдгээрт хэмжилт, дээжлэлт хийх шинжилгээний аргууд, хяналтын цэгийн байршил, хяналт хийх хугацаа ба давтамжийг тодорхойлон оруулсан. Мөн хянах үзүүлэлтүүдийг хэмжих нэгж, нэгжийн үнэ, баримтлах стандарт, арга аргачлал болон шаардагдах зардал зэргийг тусгасан.

2. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

2018 онд батлагдсан 10 аймгийн төвийн дулаан хангамжийг сайжруулах төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэл, байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ, ерөнхий үнэлгээний дүгнэлтэд үндэслэн байгаль орчны бүрдэл хэсэг тус бүрээр тодорхойлогдсон сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх хугацаа, үндэслэл, баримтлан ажиллах дүрэм, стандартууд, зардлын хамт оруулав. Тус төлөвлөгөөг 2023 онд хэрэгжүүлэх ба хэрэгжилтийн үр дүн нь тухайн жилийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлангаар баталгаажин хянагдана.

Төслийн хувьд барилга угсралтын ажил нийтдээ 25,6 сарын турш үргэлжлэн, ашиглалтад хүлээлгэн өгөхөөр төлөвлөсөн тул нөхөн сэргээлт, орчны тохижилттой холбоотой ажлуудыг 2023 оны байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөнд тусгаагүй, гэхдээ дээрх чиглэлийн ажил үйлчилгээг огт хэрэгжүүлэхгүй гэсэн ойлголт биш юм. Тус төслийн 2023 онд хэрэгжүүлэх БОМТ-ний нийт зардал 1,903,000 төгрөг бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд уг зардал өсөж болно. Тухайн жилийн БОМТ-г барилгажилтын үе шатанд барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгэгч байгууллага хэрэгжүүлнэ.

Хүснэгт 2.1: Дундговь аймгийн Мандалговь хотод дулааны станц, дулаан дамжуулах нэгдүгээр хэлхээний шугам хоолой барьж ашиглах төслийн 2023 онд байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлын нэгтгэл

#	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Зардал, төг
1	Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө	1,253,000
2	Нөхөн сэргээлт, орчны тохижуулалтын зардал	-
3	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
4	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
5	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	-
6	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	650,000
7	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах	-
Нийт дүн		1,903,000

Хүснэгт 2.2: Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, 2023 он

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Тайлбар /Үндэслэл/	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт
НЭГ. ГАЗРЫН ГАДАРГА, ХЭВЛИЙД НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР								
Газрын гадарга бохирдох	Дулааны станцын барилгын ажлыг эхлүүлэхээс өмнө тус үнэлгээний тайлангийн хог хаягдлын хэсэгт заасны дагуу “Хог хаягдлыг дахин ашиглах, зайлуулах, устгах, төлөвлөгөө” боловсруулан үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллах шаардлагатай. Дулааны станцын талбайн ойролцоо хог хаягдал түр хадгалах цэг байгуулан, хадгалах, төвлөрсөн хогийн цэгрүү тээвэрлэх шаардлагатай	Дулааны станцын барилгын ажилд ашиглаж байгаа бараа материал, тоног төхөөрөмжийн сав, баглаа, боодол, материалын ашиглахгүй болсон хэсэг, ажиллагсадын ахуйн гаралтай хол хаягдлаар газрын гадарга бохирдож болзошгүй	Удаа	-	-	-	Хог хаягдлын менежментийн хэсэгт тусгасан	Хог хаягдлын тухай хууль, 2017 он, 10 дугаар бүлэг,
	Барилгын ажилд ашиглаж байгаа тээврийн хэрэгслүүдийг тогтсон нэг зогсоолд байрлуулах, тээврийн хэрэгслийн үзлэг оношлогоог тогтмол хийж байх, тос масло асгарсан тохиолдолд хамгаалах, саармагжуулах арга хэмжээ авах	Барилгын ажлын үед ашиглаж байгаа тээврийн хэрэгслээс тос, шатахуун алдагдаж газрын гадарга, хэвлийг бохирдуулж болзошгүй.	Удаа	-	-	-	Хөрсний хэсэгт тусгасан	-
Хэсгийн дүн								
ХОЁР.УУР АМЬСГАЛД НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР								
Дулааны станцаас жилд дунджаар 60,585 тн CO ₂ ялгарснаар агаар мандал дахь хүлэмжийн хийн агууламжийг нэмэгдүүлэх	Бүрэн шаталттай, өндөр үр ашигтай зуух ашиглахаар төлөвлөсөн.	Дулааны станцад					Үйл ажиллагааны зардалд тусгах	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн үндэсний хөтөлбөр (УИХ-ын тогтоол 2011.01.06)
Хэсгийн дүн								
ГУРАВ. АГААРЫН ЧАНАРТ НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР								
Дулааны станцыг барих, түүхий эдийг зөвөрлөх үйл ажиллагаанаас тоосжилт үүсэж, агаарын чанарт сөргөөр нөлөөлөх	Дулааны станцын барилгын ажлын үед үүсэх тоосжилтыг бууруулах зорилгоор замуудад тухай бүр усалгаа хийж байх	Дулааны станцын талбай, нүүрс тээвэрлэх зам	удаа	-	-	-	Нэгж талбайг услах зардлыг тооцсон бодит үр дүнгээс үнийг тогтоох, мөн цаг уурын нөхцөл байдалтай	Монгол улсын Агаарын тухай хууль; MNS4585:2016 Агаарын чанарын стандарт-Техникийн

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Тайлбар /Үндэслэл/	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт
Дулааны станцын яндангаас агаар бохирдуулагч хорт хий ялгарах							уялдуулан арга хэмжээ авах тул шууд тооцох боломжгүй	ерөнхий шаардлага Агаарын тухай болон "Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай" хууль;
Дулааны станцын барилгын ажлын үед болон ашиглалтын үед ашиглах техникүүдийн яндангаас агаар бохирдуулагч хий ялгарах	Дулааны станцын талбай, нүүрс тээвэрлэх зам	Ашиглаж байгаа техник хэрэгслүүдэд тогтсон хугацаанд хяналт хийх ба шаардлага хангахгүй байгаа төхөөрөмжүүдийг ашиглалтаас хасах, агаар бохирдуулсны төлбөр төлөх	удаа	-	-	-	Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, 7.3. тогтооно	Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль MNS 4585: 2016, Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага
Ажлын байранд хорт хий, утаа ялгарч, ажилчдын эрүүл мэндэд нөлөөлөлөх	Ажлын байр	Хорт хий алдагдаж болзошгүй ажлын байрны агаарын чанарыг хэмжигч, хорт хий илрүүлэгч төхөөрөмжөөр тоноглох	ш	-	-	-		
Хэсгийн дүн						-		
ДӨРӨВ. ГАДАРГЫН УСАНД НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭ								
Тээврийн хэрэгслээс ШТМ асгарах, дулааны станцын яндан, нүүрсний агуулах, үнс хадгалах байгууламжаас үүссэн тоос, дэгдэмхий үнсээр хөрсөн бүрхэвч бохирдож, улмаар хур тунадас орсон үед үерийн усаар дамжин гадаргын усыг бохирдуулж болзошгүй.	ШТМ асгарсан тохиолдолд тархахаас сэргийлж зориулалтын шингээгч материал (spill kit)-ыг тээврийн хэрэгслүүдэд болон бусад шаардлагатай газруудад бэлэн байлгах	Тээврийн хэрэгслүүдэд болон бусад шаардлагатай газруудад					Хөрсний БОМТ-ийн зардалд тусгасан.	
	Үнс хадгалах байгууламж нь битүүмжлэл сайтай, үнсийг зориулалтын автоцистернд ачих технологитой байх	Үнс хадгалах байгууламж					Үйл ажиллагааны зардалд тусгах	
	Барилга байгууламжийн нарийвчилсан зураг төсөл боловсруулах үед мэргэжлийн байгууллагаар үерийн судалгаа хийлгэх, үерийн хамгаалалтын далангийн зураг, төсөл боловсруулах, барих ажлыг зөвхөн тусгай зөвшөөрөл бүхий мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх	Дулааны станцын талбай					Шууд тооцох боломжгүй. Зураг төсөл боловсруулах ажил хийгдсэний дараагаар	Ус зайлуулах шуудууны зураг, төсөл боловсруулах, барих ажлыг зөвхөн тусгай зөвшөөрөл
								Усны тухай хууль, 32.1

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Тайлбар /Үндэслэл/	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт
	шаардлагатай.					нарийвчлан тодорхойлох	бүхий мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлэх шаардлагатай (Усны тухай хууль, 32.1).	
Хэсгийн дүн								
ТАВ. ГАЗРЫН ДООРХ УСАНД НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР								
Барилгын ажлын үед ашиглагдах техник тоног төхөөрөмжөөс алдагдсан шатах, тослох материал угаагдаж, хур борооны үерийн усаар, зөөгдөн хөрсөн бүрхэвч бохирдох, улмаар гадаргын болон газрын доорх усны чанар, найрлагад нөлөөлж болзошгүй	Дулааны станцын талбай	Газрын гадарга болон хөрсөн бүрхэвчинд авах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх			-			-
Хэсгийн дүн								
ЗУРГАА. ХӨРСӨН БҮРХЭВЧИД НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР								
Дулааны станц, дулаан дамжуулах шугам болон дулаан дамжуулах төвүүдийг барих явцад нийт 4.06 га талбайгаас нийт 0.9 тн ялзмагийн нөөц бүхий 8120 м ³ үржил шимт хөрс хуулагдаж, эвдэрнэ.	Барилгын ажил эхлэхийн өмнө эвдэгдэх талбайн шимт хөрсийг 0.2 метр зузаантайгаар хуулан авч дулааны станцын эзэмшил газарт шимт хөрсний овоолгын талбайд хадгална.	Дулааны станц, дулаан дамжуулах төвүүд болон дулааны шугам сүжлээний хоолойг барих явцад эвдрэх 4.06 га талбай, түүний орчим				Үйл ажиллагааны зардал		Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт (MNS 5916:2008)
	Шимт хөрсний овоолгыг нөхөн сэргээлтэнд ашиглахаас өмнө дээж авч шинжлүүлсэний дараагаар ашиглана.	Үржил шимт хөрсний овоолго	Төг/удаа	40,000	3	(120,000) Зардлыг ОХШХ-т багтаасан		
Тээврийн хэрэгслүүд болон ШТС-аас ШТМ асгарсан тохиолдолд орчны хөрсөн	ШТМ шингээх зориулалтын материал (Spill Station Oil & Fuel Spill Kit)-ыг бэлэн байлгаж ШТМ асгарсан тохиолдолд ашиглан тархалтыг хязгаарлах	Тээврийн хэрэгслүүд, бусад хэрэгцээтэй газруудад	Төг/жил	400,000	5	(2000,000) Үйл ажиллагааны зардал	Асгаралтыг шингээж авах иж бүрдэл (spill kit)	https://www.spillsupplies.com.au/oil-spill-kits-c18

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Тайлбар /Үндэслэл/	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт
бүрхэвчийг бохирдуулж болзошгүй	Тээврийн хэрэгслүүдийн урсгал засварыг зөвхөн засвар, үйлчилгээний газарт хийлгэнэ.	Барилгын болон ашиглалтын үед ашиглаж байгаа бүх тээврийн хэрэгслүүд				Үйл ажиллагааны зардал		
	Дулааны станцын гадна тээврийн хэрэгслүүдийн авто зогсоолыг хатуу хучилттай болгоно.	Авто машины зогсоол				Үйл ажиллагааны зардал		
Хэсгийн дүн								-
ДОЛОО. УРГАМЛАН НӨМРӨГТ НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР								
Нүүрс, үнс тээвэрлэх үед тоосжилт үүсэж, ойр орчмын ургамлан нөмрөгийг доройтуулж болзошгүй.	Нүүрс тээвэрлэхдээ ачааны автомашинуудын тэвшийг хүчих ба үнсийг автоцистернээр тээвэрлэх. Мөн нүүрс, үнс тээвэрлэх замын маршрутыг ашиглалтын өмнө төлөвлөн, зөвхөн батлагдсан маршрутыг ашиглах, хурдны зохистой хязгаарыг тогтоох.	Дулааны станцын нүүрс, үнс тээвэрлэх зам дагуух ургамлан нөмрөг		Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдана.		Үйл ажиллагааны зардал тусгагдана.		Дундговь аймгийн Мандалговь хотод дулааны станц, дулаан дамжуулах нэгдүгээр хэлхээний шугам хоолой барьж ашиглах төслийн БОННУ
Хэсгийн дүн								-
НАЙМ. АМЬТНЫ АЙМАГТ НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР								
Барилгажилтын үе: Жижиг хөхтөн амьтад, тэдгээрийн нүх, оромж нөлөөлөлд өртөж болзошгүй.	Барилгажилтын явцад амьтад устахаас урьдчилан сэргийлж, газар хөндөлтийн өмнө амьтад өртөх эсэхийг шалгах, амьтдыг эрсдэх орчноос үргээж холдуулах,	Дулааны станц, 9,222 м шугам хоолой, дулаан дамжуулах 8 төвийг байгуулахад өртөх 4.05 га талбай	Төг/удаа	Гүйцэтгэгчийн үйл ажиллагааны зардалд тусгагдана.	-	Гүйцэтгэгчийн үйл ажиллагааны зардалд тусгагдана.		Дундговь аймгийн Мандалговь хотод дулааны станц, дулаан дамжуулах нэгдүгээр хэлхээний шугам хоолой барьж ашиглах төслийн БОННУ
Биологийн төрөл зүйлийн чухал амьдрах орчны хувьд дулааны хангамжийг сайжруулах төслийн талбай нь хамгийн ойр орших сумын хамгаалалттай газар нутгаас 2.4-16.1 км, аймгийн хамгаалалттай газраас 25.2 км зайд байрлахаас гадна, төслийн талбайд ойр (0-20 км-т) орших ойн сан, Шувуудад Чухал Газар байхгүй тул барилгажилт, ашиглалтын үед эдгээр амьдрах орчны биологийн төрөл зүйлд нөлөө үзүүлэхгүй.								
Хэсгийн дүн,								-
ЕС. ФИЗИК БОХИРДОЛ, ДУУ ШУУГИАНААС ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР								
Барилгын ажлын үйл ажиллагаанд ашиглагдах машин техник, тоног төхөөрөмжүүдээс дуу шуугиан үүсэж,	Үйл ажиллагааны явцад ашиглагдах техник хэрэгслүүдээс гарах дуу шуугианы түвшинг тухайн техник хэрэгслийн үйлдвэрээс зааж өгсөн дуу шуугианы техникийн үзүүлэлтээс хэтрүүлэхгүй байх,	Дулааны станцын талбай	-	-	-	-	Үйл ажиллагааны зардал	MNS 4585: 2016. Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага,

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал (төгрөг)	Тайлбар /Үндэслэл/	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт
төслийн ажилчдын эрүүл мэндэд нөлөөлж болзошгүй								
Хэсгийн дүн						-		
АРАВ. НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСАГТ НӨЛӨӨЛӨХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР								
Орон нутгийн дулаан хангамжийн үйлчилгээ үзүүлж буй компани	Орон нутгийн удирдлагын зүгээс тус компанигаар үүссэн маргааныг шийдвэрлэх нь төслийн хэрэгжилтэд сөргөөр нөлөөлөх	Аймгийн төвд үйл ажиллагаа явуулж буй дулаан хангамжийн компани	-	-	-	-		
Хэсгийн дүн						-		
АРВАН НЭГ. ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТ								
Ахуйн хатуу хог хаягдлаар бохирдох	Хог хаягдлыг ангилан ялгаж, шаардлага хангасан хогийн цэг байгуулан түр хадгалах	Дулааны станцын барилгын ажлын үед болон ашиглалтын үе шатанд	Тн/жил	25000	12.53	1,253,000	Хог тээврийн зардал	
Хэсгийн дүн						1,253,000		
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ						1,253,000		

3. Нөхөн сэргээлт, орчны тохижуулалтын төлөвлөгөө, 2024 он

Дулааны станц, нүүрс хадгалах байгууламж, харуулын байр зэргийг байгуулахад 0.33 га, дулаан дамжуулах 8 төвийг шинээр барихад 0.038 га, дулаан дамжуулах 9,222 метр (4 м өргөн) шугам хоолойг суурилуулахад 3.69 га буюу нийт 4.05 га талбайд дулааны станцын барилга байгууламж, түгээх төвүүд болон шугам хоолой баригдана (Хүснэгт 3.1).

Хүснэгт 3.1: Дулааны станцын барилга байгууламжийн талбай

Барилгын нэр	Бүтэц	Хэмжээ (м)	Талбайн хэмжээ (м ²)	Талбайн хэмжээ (га)
Дулааны станцын байгууламж	Төмөр	30 x 56	1680	0.168
Нүүрс хадгалах байгууламж		28 x 56	1568	0.1568
Харуулын байгууламж 1	Бетонон	4.5 x 4	18	0.0018
Харуулын байгууламж 2		3.5 x 2.5	8.75	0.000875
Дулаан дамжуулах шугам хоолой		9,222 (4 м өргөн)	36888	3.69
Түгээх төв (8 шинээр)	Бетонон	7x6 (2)	126	0.0126
		7x9 (6)	252	0.0252
Хөрс хуулалт хийх талбай, га				4.05

Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 7.2.3¹-т заасны дагуу барилгын ажлын явцад болон дууссаны дараа нөлөөлөлд өртсөн газрыг тэгшилж, дулааны станцын барилга хоорондын талбайг тохижуулан, ургамал ургах нөхцөлийг бүрдүүлэхээс гадна явган хүний зам болон автозамыг хатуу хучилттай болгох шаардлагатай. Нөхөн сэргээлт орчны тохижуулалтаар гүйцэтгэх ажил, баримтлах стандарт, хэрэгжүүлэх хугацаа, холбогдох зардал зэргийг төлөвлөн хүснэгт 3.2-т үзүүлэв.

Хүснэгт 3.2: Нөхөн сэргээлт, орчны тохижуулалтын төлөвлөгөөг 2024 онуудад хэрэгжүүлнэ.

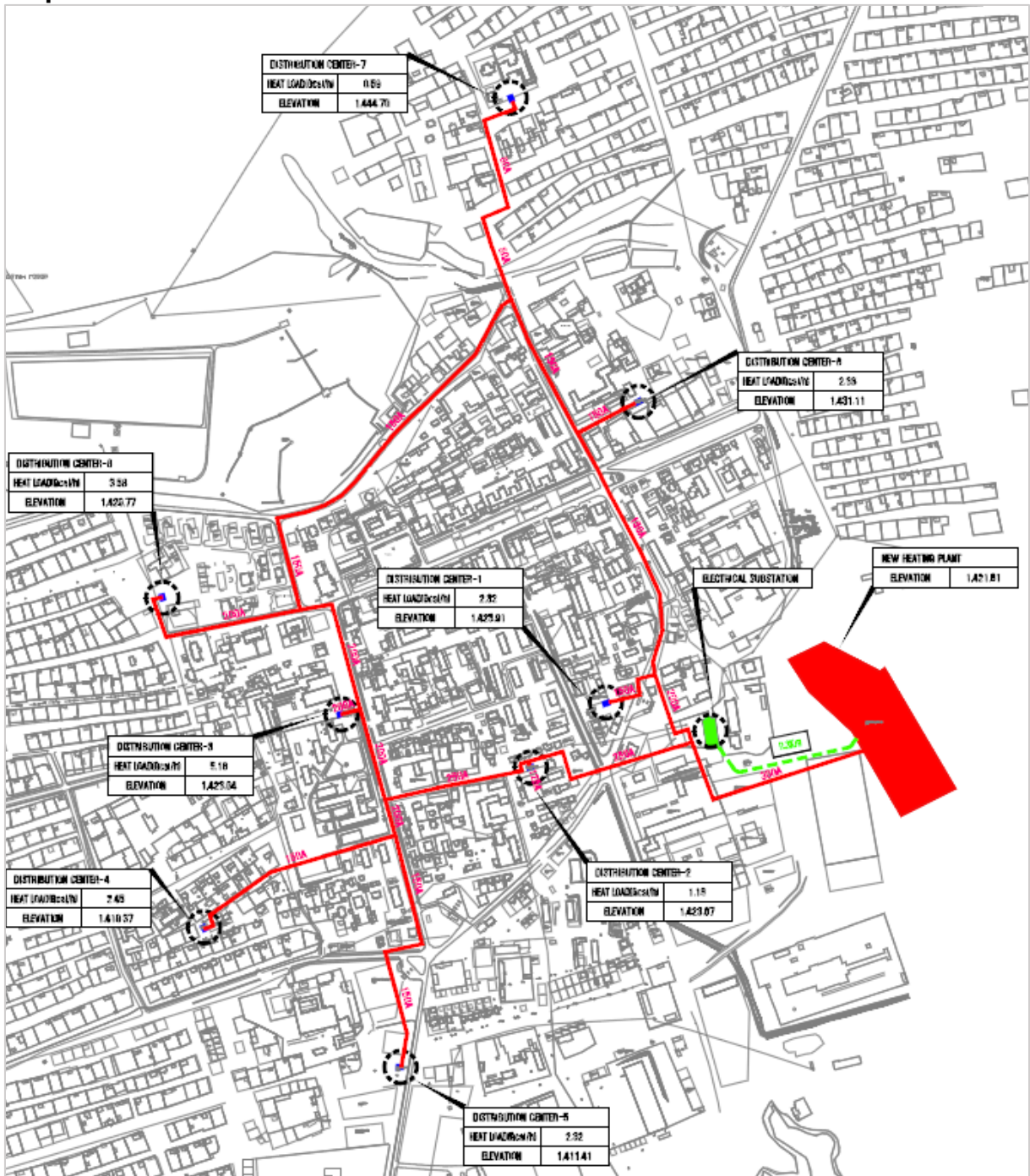
Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний хамрах хүрээ	Нэгжийн зардал, төг.	Нийт зардал, төг.	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт аргачлал
Дулааны станцын барилгажилтын үйл ажиллагааны үед нөлөөлөлд өртсөн газрын хөрсийг бэхжүүлж, үржил шимийг нь сайжруулж, хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах	Шимт хөрсөөр хучих талбайн хөрсийг түрж, тэгшлэх	Шимт хөрсөөр хучих талбай	600,000	1,800,000	2024 онд барилгажилтын хугацаанд	MNS 5914:2008 Байгаль орчин: Газрын нөхөн сэргээлт. Нэр томъёо, тодорхойлолт. MNS 5916:2008 Байгаль орчин: Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрсийг хуулах, хадгалах. MNS 5918:2008 Байгаль орчин: Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага.
	Хучсан шимт хөрсийг тараан, тэгшилж, байгалийн нөхөн ургалтыг дэмжих	Шимт хөрсөөр хучигдсан талбай	400,000	1,200,000	2024 онд барилгажилтын хугацаанд (барилгажилтын хугацаа 3 жил үргэлжилнэ)	
Нийт зардал, төг.			3,000,000			

¹Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хуулийн 7.2.3. барилга байгууламж барьж буй иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага нь барилгын ажлын явцад болон дууссаны дараа эвдэрсэн газрын хөрсийг нөхөн сэргээх;

4. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох төлөвлөгөө

Дундговь аймгийн Мандалговь хотод шинээр дулааны станц, дулаан дамжуулах төв, дулааны болон цахилгааны шугамыг байгуулна. Төслийн нөлөөлөлд 1 дүгээр хэлхээний шугам, төлөвлөгдсөн дулаан дамжуулах төвүүд, дулааны станцын ойр орчимд оршин сууж буй айл өрхүүд, үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуйн нэгжүүд хамаарагдана.

Зураг 4: Мандалговь хотод төлөвлөгдсөн дулаан дамжуулах төв, шугам хоолойн байршил

Судалгааны хүрээнд тус аймагт дулаан хангамжийг сайжруулах төсөлтэй холбоотой нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох айл өрх, хувь хүн, аж ахуйн нэгж байхгүй болно. Гэвч төслийн хэрэгжилтийн явцад төслийн хэрэгжилттэй холбоотой үүссэн санал гомдлыг журмын дагуу шийдвэрлэх шаардлагатай.

Төслийн хэрэгжилттэй холбоотойгоор хувь хүн, аж ахуйн нэгжийн эзэмшил газраар дайран өнгөрөх тохиолдолд, шугам хоолойг байгуулах явцад Монгол улсын Засгийн газрын 1996 оны 120 дугаар тогтоолоор баталсан “Эрчим хүчний шугам сүлжээг хамгаалах дүрэм”-г баримтлах бөгөөд холбогдох нөхөн олговрыг Эдийн засгийн Хөгжлийн Хамтын ажиллагааны Сангийн Аюулгүй ажиллагааны бодлогыг баримтлан зохицуулна.

Хүснэгт 4.1 Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө

Нөлөөлөлд өртөх иргэд	Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
Дулаан хангамжийг сайжруулах төсөлтэй холбоотой нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох айл өрх, хувь хүн, аж ахуйн нэгж байхгүй	Төслийн хэрэгжилтийн явцад төслийн хэрэгжилттэй холбоотой үүссэн санал гомдлыг журмын дагуу шийдвэрлэх	Мандалговь хотын иргэд	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох айл өрх, хувь хүн, аж ахуйн нэгж байхгүй.		2023-2024 онуудад	МУ-ын ЗГ-ын 1996 оны 120 дугаар тогтоолоор баталсан “Эрчим хүчний шугам сүлжээг хамгаалах дүрэм” Эдийн засгийн Хөгжлийн Хамтын ажиллагааны Сангийн Аюулгүй ажиллагааны бодлого

5. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө

Мандалговь хотын хэмжээнд нийт 44 түүх, соёлын дурсгалт газрууд бүртгэлтэй байна. Дулаан хангамжийг сайжруулах төслийн хүрээнд төсөл хэрэгжих талбай нь улсын болон орон нутгийн бүртгэлтэй түүх, соёлын дурсгалт газруудтай давхцалгүй. Тиймээс тус төслийн хэрэгжилтээс хотын түүх, соёлын дурсгалт зүйлсэд шууд нөлөөлөх сөрөг нөлөөлөл байхгүй байна.

Харин барилгажилтын үед газар шорооны ажил хийгдэх явцад өмнөх судалгаагаар илрээгүй, хөрсөнд хадгалагдан үлдсэн байж болзошгүй археологи, палеонтологийн болон түүх, соёлын дурсгалт зүйлс илэрч, нөлөөлөлд өртөж болзошгүй юм.

5.1 Эрхзүйн хязгаарлалт

Монгол улсын Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль болон ЮНЕСКО-гоос баталсан олон улсын эрх зүйн актуудад соёлын төрөл зүйл, соёлын өвийг хамгаалахтай холбоотой дараах асуудлуудыг тусгасан байдаг. Үүнд:

- 1972 онд баталсан “Дэлхийн соёлын болон байгалийн өвийг хамгаалах” тухай конвенц;
- 2001 онд баталсан “Соёлын төрөл зүйлийн тухай” тунхаглалд соёлын өв, түүний төрөл зүйл нь бүх хүн төрөлхтний өв хөрөнгө бөгөөд өнөө үе болон хойч үеийн ашиг сонирхлын үүдснээс тэдгээрийг хүлээн зөвшөөрч, хадгалж хамгаалах тухай заасан байна.
- Монгол улсын Үндсэн хуулийн 1 дүгээр бүлгийн 7.1-д “Монголын ард түмний түүх, соёлын дурсгалт зүйл, шинжлэх ухаан, оюуны өв төрийн хамгаалалтад байна” гэж заасан.
- Монгол улсын Соёлын өвийг хамгаалах тухай хуулийн 27.8-д хот суурин, барилга байгууламж барих, шинээр зам тавих, усан цахилгаан станц байгуулах, газар тариалан эрхлэх, ашигт малтмалын хайгуул хийх, ашиглах зэрэг аж ахуйн үйл ажиллагаа явуулахад зориулан газар олгохоос өмнө палеонтологи, археологи, угсаатны мэргэжлийн эрдэм шинжилгээний байгууллагаар урьдчилан хайгуул, судалгаа хийлгэж, дүгнэлт гаргуулна. 27.9-д урьдчилан хайгуул судалгаа хийлгэх, илэрсэн түүх, соёлын дурсгалыг авран хамгаалах ажилд шаардагдах зардлыг захиалагч хариуцна. 27.10-т урьдчилан хайгуул, судалгаа хийлгэж, дүгнэлт гаргуулаагүй нь газар эзэмшүүлэх шийдвэрийг хүчингүй болгох үндэслэл болно гэж заажээ.

- Палеонтологи, археологийн хайгуул, малтлага, судалгаа нь эрдэм шинжилгээний болон авран хамгаалах үндсэн чиглэлтэй байх бөгөөд соёлын биет өвийн судалгаа, шинжилгээг мэргэжлийн эрдэм шинжилгээний байгууллага хийнэ.

Хүснэгт 5.1: Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө

Нөлөөлд өртөх түүх соёлын өвүүд	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгжийн өртөг	Нийт зардал	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримталх стандарт, аргачлал
Барилгажилтын үед газар шорооны ажил хийгдэх явцад өмнөх судалгаагаар илрээгүй, хөрсөнд хадгалагдан үлдсэн байж болзошгүй археологи, палеонтологи, түүх соёлын дурсгалт зүйлс илэрч, нөлөөлд өртөж болзошгүй	Барилгажилтын үед түүх, соёлын дурсгалт зүйлс илэрсэн тохиолдолд ажлыг зогсоож, холбогдох хууль журмын дагуу арга хэмжээ авах	Дулааны станцын талбай, дулааны дамжуулах төв, дулааны шугам хоолой, цахилгааны дэд станц, цахилгаан дамжуулах шугам	Урьдчилан тооцох боломжгүй.	-	2023-2024 онд барилгажилтын хугацаанд	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/, 27.8, 28.9, 38.3-р зүйл.

6. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Төслийн бүхий л үе шатанд тохиолдож болзошгүй осол, аюул, эрсдэлүүдийг урьдчилан тодорхойлж, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, шаардагдах зардал, баримтлах стандартыг тусгав.

Осол, аюулыг эх үүсвэрээр нь дараах байдлаар ангилав. Үүнд:

- Дулааны станцын ашиглалтын үйл ажиллагааны явцад үүсэх осол,
- Мэргэжлээс шалтгаалах өвчлөл, халдварт өвчин тархалтаас шалтгаалсан осол,
- Байгалийн гамшиг тохиолдох,
- Гал түймэр гарах,
- Хяналтаас гадуурх дэлбэрэлт үүсэх,
- Тээврийн хэрэгслийн осол гарах.

6.1 Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг

Монгол улсын хэмжээнд мөрдөгдөж буй химийн хорт болон аюултай бодистой холбоотой хууль тогтоомжуудыг биелүүлэх нь хүний эрүүл мэнд байгаль орчин, төслийн үйл ажиллагаанд учирч болзошгүй эрсдэлийг бууруулах, эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх ач холбогдолтой. Химийн хорт болон аюултай бодистой холбоотой дараах хууль журмуудыг үйл ажиллагаанд мөрдөж ажиллана.

- Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль,
- Эрүүгийн хууль,
- Галын аюулгүй байдлын тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/,
- Гамшгаас хамгаалах тухай хууль,
- Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль,
- Монгол Улсад ашиглахыг хориглосон химийн хорт болон аюултай бодисын жагсаалт, Монгол Улсад ашиглахыг хязгаарласан химийн хорт болон аюултай бодисын жагсаалт,
- Химийн хорт болон аюултай бодис экспортлох, импортлох, хил дамжуулан тээвэрлэх болон үйлдвэрлэх, худалдах журам, БОАЖСайд, ГХСайдын 2009 оны 11 дүгээр сарын 16-ны өдрийн 334/104 дүгээр хамтарсан тушаал,
- MNS 6458: 2014 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Химийн хорт болон аюултай бодис, бүтээгдэхүүний агуулах. Ерөнхий шаардлага,

- MNS 5029:2011 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Химийн хорт болон аюултай бодисын шошго, анхааруулах тэмдэг,
- MNS 5566:2005 Гал түймрээс хамгаалах. ААН, байгууллага, барилга, байгууламжид гал унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийн зайлшгүй байх шаардлага, норм,
- MNS 4628:2013 Шатахуун түгээх станц. Техникийн ерөнхий шаардлага,
- MNS 12.104-94 Хөдөлмөр хамгааллын стандартын систем,
- MNS 5105:2001 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал. Үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуй. Эрүүл ахуйн хамгаалалтын бүсийн хэмжээ, ерөнхий шаардлага,
- MNS 4747:99 Химийн технологи. Химийн үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн. Аммиакийн шүү. Техникийн ерөнхий шаардлага.

Дулааны станцыг барьж, ашиглах төслийн 2023 онд хэрэгжүүлэх “Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө”-г дараах хүснэгтэнд нэгтгэн тусгав.

Хүснэгт 6.1: Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгж	Нэгжийн өртөг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Тайлбар	Баримтлах стандарт, аргачлал
Химийн бодис хүний эрүүл мэндэд нөлөөлөх	Тухайн бодисын MSDS-д заасны дагуу хадгалах, бүх ажилчид хөдөлмөр хамгааллын хувцас, хэрэгсэлүүдийг ашиглаж хэвших	Химийн бодистой харьцах бүх хүн					Үйл ажиллагааны зардал	Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль,
Гал түймэр	1. Дулааны станцын талбайд гал түймрээс сэргийлэх боломжтой бүх арга хэмжээг авах 2. Дараах эрсдэл бууруулах арга хэмжээг авах: -Нийт ажилчдыг гал унтраах сургалтад хамруулах, -Галын дохиолол, гал унтраагуур, гал унтраах хоолойг зохих газруудад байрлуулах, -Бүх ажлын талбайд галын дохиолол, аюулын гарцын (хэрэв тодорхой биш бол, жишээ нь ганц хаалгатай бол) байрлалыг заасан самбар байрлуулах; галын дохиолол, гал унтраагуур, гал унтраах хоолойд зөвшөөрөгдсөн тэмдэг тавьсан байх хэрэгтэй. 3. Гал гарсан тохиолдолд: -Галаас яаралтай гарах -Химийн бодистой ажиллахад тэднийг хадгалах бүх зааврыг хатуу дагаж мөрдөх, тэдгээр бодисыг зохих газарт нь хадгалах -Гал түймрийн үед барилга байгууламж бүрт тохирох зааврыг ашиглах	Төслийн бүх байгууламжуудад	Төгрөг	600000 - гал унтраагуур (дугуйтай) 13000 Гал унтраагуур 1 кг 95000 Гал унтраагуур 2-5 кг	2 10 10	12,00,000 1,30,000 9,50,000	Үйл ажиллагааны зардал	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/, 3 дугаар бүлэг Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, 5 дугаар бүлэг
Хяналтаас гадуурх дэлбэрэлт	Төслийн талбайд аюулгүй ажиллагааны бүх дүрэм журам болон аюултай бодистой холбоотой бусад бүх журмыг дагаж мөрдөх	Зуухны хэсэг	Төгрөг	-	-	-	Цалингийн зардалд тусгагдана.	Тэсэлгээний ажлын аюулгүй ажиллагааны нэгдсэн дүрэм, Тэсэрч, дэлбэрэх бодис, тэсэлгээний эргэлтэд хяналт тавих тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/, 3 дугаар бүлэг

Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгж	Нэгжийн өртөг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Тайлбар	Баримтлах стандарт, аргачлал
Хүний эрүүл мэнд муудах	Хүний эрүүл мэнд муудахад аймгийн эрүүл мэндийн нэгдсэн төвд хүргэх арга хэмжээг авна.	Төслийн бүх байгууламжуудад	Төгрөг	-	-	-	Үйл ажиллагааны зардал, цалингийн зардалд тусгагдсан	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, 3, 4 дүгээр бүлэг
Авто машины осол	Замын хөдөлгөөний аюулгүйн дүрмийг мөрдөөгүй тохиолдолд авах арга хэмжээний тухай бодлогыг боловсруулж, мөрдөж ажиллах, нэг буюу түүнээс олон автомашин хамарсан осол гарсан тохиолдолд компанийн даатгалын журмыг мөрдөнө. Ослын улмаас хүн бэртэж гэмтэх буюу нас барсан тохиолдолд урьд нь тогтоосон эмнэлгийн түргэн тусламжийн журмыг мөрдөнө. Гал түймэр гарвал галын журмыг мөрдөнө.	Төслийн түүхий эд тээвэрлэлтийн нэгжүүдэд		-	-	-	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, 5 дугаар бүлэг Аюулгүй ажиллагааны журам, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, 5 дугаар бүлэг, Замын хөдөлгөөний дүрэм Замын аюулгүй байдлын тухай хууль /шинэчилсэн найруулга/, 3 дугаар бүлэг
Хэсгийн дүн							-	

7. Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ)

Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ) нь төсөл хэрэгжих газар нутгийн байгаль орчны төлөв байдалд гарч болзошгүй өөрчлөлтүүдийг эрт тодорхойлох, сөрөг нөлөөллийг бууруулах үйл ажиллагааны үр дүнг илтгэх, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний үндэслэлийг боловсруулах, орон нутгийн захиргаа, хяналтын байгууллага, нутгийн оршин суугчдад байгаль орчин, амьдрах орчны өөрчлөлтийн талаар бодит мэдээлэл өгөх үндсэн зорилготой.

Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журам² заасны дагуу (5.4 заалт) байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний салшгүй бүрэлдэхүүн хэсэг болох орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг төслийн бүх үе шатанд хэрэгжүүлнэ.

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль (2012)-ийн 9.7-д заасанчлан тус "Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр"-т нөлөөлөлд өртөх болон өртөж болзошгүй байгаль орчны бүрдэл хэсгүүд, тэдгээрийн төлөв байдлыг тодорхойлох үзүүлэлтүүд, тэдгээрт хэмжилт, дээжлэлт хийх шинжилгээний аргууд, хяналтын цэгийн байршил, хяналт хийх хугацаа ба давтамжийг тодорхойлон оруулсан. Мөн уг ажлын хэмжээг хэмжих нэгж, нэгжийн үнэ, нийт зардал, баримтлах стандарт, аргазүй, аргачлалыг тусгав.

БОМТ болон ОХШХ-ийн хэрэгжилтийн тайланг заасан хугацаанд гаргаж төсөл хэрэгжиж буй нутаг дэвсгэрийн захиргаа, ойр орчмын нутаг дэвсгэр дэх иргэдэд танилцуулах тэдний саналыг нэгтгэн тусгах ажлыг зохион байгуулах, оролцогч болон сонирхогч талуудад мэдээллийг ил тод байлгах.

Мандалговь хотын дулаан хангамжийг сайжруулах төслийн 2023 онд хэрэгжих "Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр"-т туссан ажлууд нь Газрын гадарга, хэвлий, Агаарын чанар, Хөрсөн бүрхэвч, Ургамлан нөмрөг гэсэн байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдээр хийгдэх ба тус ОХШХ-ийг хэрэгжүүлэх зардал урьдчилсан байдлаар (650,000) төгрөг болно.

---

²Засгийн газрын 2013 оны 374 дүгээр тогтоолын 2 дугаар хавсралт

Хүснэгт 7.1: Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлт	Хэмжигдэхүүний нэгж	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Хяналт шинжилгээний ажлын хэмжээ	Нэгжийн зардал, төгрөг	Нийт зардал, төгрөг	Тайлбар	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал	Зөвшөөрөгдсөн дээд, доод утга
НЭГ. ГАЗРЫН ГАДАРГА ХЭВЛИЙ									
Газрын гадаргын төрх байдлын өөрчлөлт	Га	Дулааны станцын талбай, шугам хоолой	5 жилд 1 удаа	5 жилд 1 удаа	-	-	Хот суурины газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааны ажилд багтаах	Засгийн газрын 2003 оны 28 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгаа хийх журам	MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ стандартад заасан үзүүлэлтийг хөрсний шинж чанарт тохируулан харьцуулах
Хэсгийн дүн						-			
АГААРЫН ЧАНАР, ДУУ ШУУГИАН									
Станцын талбай орчимд тоос тоосонцор хэмжих	мг/Нм ³	Зураг 7.1 дээр заасан мониторингийн цэгүүд дээр	Ашиглалтын үед сард 1 удаа (давтамж өөрчлөгдөж болно)	-	-	-	Станц өөрөө хяналтын багажтай болох	ДЭМБ-ын агаарын чанарын зөвлөмж, 2005	PM10: 100 PM2.5: 50
Хэсгийн дүн						-			
ХОЁР. ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ									
Хөрсний агро химийн үндсэн үзүүлэлтүүд (ялзмаг, хөдөлгөөнт фосфор, хөдөлгөөнт кали, урвалын орчин, цахилгаан дамжуулах чанар, карбонат)	Ялзмаг – хувь, хөдөлгөөнт фосфор – мг/100г, хөдөлгөөнт кали – мг/100г, карбонатын агууламж - хувь	Хөрс хуулах талбай	Хөрс хуулахын өмнө	3 удаа	50,000	150,000	Нөхөн сэргээлт хийхийн өмнө үржил шимт хөрсний овоолгоос 0-20 см гүнээс дээжийг авна.	Шинжилгээний дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд MNS 298:1990	
Хөрсөн дэх хүнд металлууд Ag, Al, As, B, Ba, Be, Bi,	мг/кг	Тоосжилт үүсэх эх үүсвэрийн салхины доод	Жилд нэг удаа	1 цэг	100,000	100,000	Хөрсний гадаргын 0-1 см гүнээс	Хөрс. Дээж авах, савлах, тээвэрлэх, хадгалах журам	

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлт	Хэмжигдэхүүний нэгж	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Хяналт шинжилгээний ажлын хэмжээ	Нэгжийн зардал, төгрөг	Нийт зардал, төгрөг	Тайлбар	Баримтлах стандарт ба арга, аргачлал	Зөвшөөрөгдсөн дээд, доод утга
Ca, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Ga, Hg, K, La, Mg, Mn, Mo, Na, Ni, P, Pb, S, Sb, Sc, Sr, Th, Ti, Tl, U, V, W, Zn		хэсэгт агаарын чанарын хяналт шинжилгээний 2 цэгийн ойролцоо					авна	MNS 2305:1994 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 5850:2008	
Хэсгийн дүн						250,000			
ГУРАВ. УРГАМЛАН НӨМРӨГ									
-Ургамлын зүйлийн бүрдэл -Тусгаг бүрхэц -Нэн ховор, ховор, ашигт ургамал ургадаг эсэхийг шалгах -Ургамалжилтын төлөв байдлыг тодорхойлох	%	Хөрс хуулалт хийх талбай	Хөрс хуулалтын өмнө 1удаа	1	400,000	400,000		Ургамлын бичиглэл хийх ерөнхий аргазүй	Мандалговь хотын дулаан хангамжийг сайжруулах төслийн БОТБУ-ний тайлан, 2019
Хэсгийн дүн						400,000			
Нийт зардал						650,000			

8. БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь

Мандалговь хотын дулаан хангамжийг сайжруулах төслийн БОМТ-г барилгын ажлын үед барилгын ажлыг толгойлон гүйцэтгэгч компани; ашиглалтын үед үйл ажиллагааг хариуцаж ажиллах байгууллага хэрэгжүүлэх үүргийг тус тус хүлээнэ. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулиар БОМТ-ний биелэлтийг тухайн орон нутгийн оршин суугчид, орон нутгийн захиргаа, төслийн нөлөөлөлд өртөгч талууд, холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагад тогтоосон хугацаанд мэдээлж, тайлагнаж байх үүрэгтэй (Заалт 14.1.2).

Эрчим хүчний яамны захиалгаар хэрэгжиж байгаа тус төслийн 2023 онд БОМТ-ний хэрэгжилтийн тайланг байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага (БОАЖЯ), байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, бүх шатны Засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллагад тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг жил тутамд нэг удаа хүргүүлнэ. Мөн төсөл хэрэгжиж буй нутаг дэвсгэрийн сум, багийн иргэдийн хуралд БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаарх танилцуулгыг жилд нэг удаа хийнэ.

Дундговь аймгийн Мандалговь хотын дулаан хангамжийг сайжруулах төслийн 2023 онд хэрэгжүүлэх БОМТ-ний хэрэгжилтийг “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь”-ийн дагуу оролцогч талуудад тайлагнана (Хүснэгт 8.1).

Хүснэгт 8.1: Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцах эзэн	Зохион байгуулах газар
БОАЖЯ-ны ХБОБНГ-т	"Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам"-ын дагуу	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө Нөхөн сэргээлт, орчны тохижуулалтын төлөвлөгөө Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, Тухайн жилийн БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, Тухайн жилийн БОМТ-ний хэрэгжилтийг нутгийн оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь	Төсөл хэрэгжүүлэгчээс тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг хүлээж авсан харьяа аймгийн Байгаль орчны газар түүний биелэлтийг шалгаж, дүгнэлт гаргах ажлын хэсгийг харьяа аймгийн Засаг даргын захирамжаар байгуулж, ажиллуулан дүгнэлтийг тухайн оны 11 дүгээр сарын 30-ны дотор гаргуулна.	Үйл ажиллагааны зардал (Тухайн жилийн тайлан боловсруулах, хэвлэх ажлын зардал)	Төслийн барилгын ажлын үед барилгын ажлыг толгойлон гүйцэтгэгч компани; ашиглалтын үед үйл ажиллагааг хариуцаж ажиллах байгууллага хариуцана.	БОАЖЯ-ны ХБОБНГ Харьяа аймгийн БО-ны газар
Харьяа сумын ЗДТГ, БО-ны албанд	Танилцуулга, илтгэл болон тайлан гаргаж хурлаар хэлэлцүүлэх	БОМТ-ний хэрэгжилтийн явцыг БО-ны бүрдэл хэсгүүдээр гарган танилцуулах	Жилд 1 удаа	Үйл ажиллагааны зардал (Тухайн жилийн тайлан, тараах материал хэвлэх болон бусад зардал)	Төслийн барилгын ажлын үед барилгын ажлыг толгойлон гүйцэтгэгч компани; ашиглалтын үед үйл ажиллагааг хариуцаж ажиллах байгууллага хариуцана.	Орон нутгийн ЗДТГ
Иргэдийн төлөөлөл	Орон нутгийн иргэдийн төлөөлөлийг дулааны станцын талбайд хүлээн авч, Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг танилцуулах	БОМТ-ний хэрэгжилтийн явцыг БО-ны бүрдэл хэсгүүдээр гарган танилцуулах	Жилд 1 удаа	Үйл ажиллагааны зардал (Тухайн жилийн тайлангийн танилцуулга, тараах материал хэвлэх, танилцуулга хийх зардал)	Төслийн барилгын ажлын үед барилгын ажлыг толгойлон гүйцэтгэгч компани; ашиглалтын үед үйл ажиллагааг хариуцаж ажиллах байгууллага хариуцана.	Дулааны станцын талбайд
Нийт зардал				Үйл ажиллагааны зардал		